

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Égész évre 10 frt — kr.
Félévre 5
Negyedévre 2 50
Egy hónapra 1
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:
Hat hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű többzör-
hirdetések alku szerint jutányos áron vétetnek fel.

A protestáns szellem hajdan és most.

Alkalmi visszaemlékezés.
— Levél a szerkesztőhöz. —

Debreczen, 1900. aug. 25.

Tisztelt szerkesztő ur!

Minden csepp véremmel kálvinista magyar vagyok. Megvallhatom, hogy hitbeli meggyőződésem uralkodik egész lelki világomon. Nem csoda tehát, ha nagy szomorúsággal szemlélem a mi evangéliumon épült anyaszentegyházunk és igaz szent vallásunk ellen mindenfelől folyó nyílt és titkos hadjáratot. De még inkább fájdalom szívemből azt a bámulatot közönyt és tétlenséget, amelyel egyházunk tagjai kicsinyek és nagyok, vezetésre nivatottak és közharcosok a támadásokat türik. Mert ne ellenfeleink és ellenségeink erejében, szervezetében, felfegyverkezésében és harci kedvében, hanem a magunk közönyében és tétlenségében van a legnagyobb veszedelem, mely romlásunk hozhatja reánk.

Aggódva kérdzem, mi lesz a magyar protestantizmusból, különösen pedig mivé tőpül a hajdan erős debreczeni kálvinizmus, ha védelem nélkül adjuk fel egyik pozíciókat a másik után?

Hát kiveszett már a protestantizmus ellenálló képessége, mely — volt idő reá — súlyosabb megpróbáltatásokkal is diadalmasan küzdött meg?

Avagy — magáról Debreczenről szólva — csak az elbizakodottság, hogy

mi kálvinisták hála Istennek még eddig számra, vagyonra és intézményekre nézve erősebbek vagyunk, tesz vakká és tétlenné bennünket?

Tekintetes szerkesztő ur! Ön és becses lapja ama kevesek közé tartoznak, akik régóta látják a fenyegetve tornyosuló veszedelmet s az alvó protestáns öntudat felébresztésén bátran serénykednek.

Uram, tovább ezen az uton! Eljön az idő, mikor sokan követik és együtt fognak küzdeni az igazságért és a szabad gondolkodásért. És az Evangélium ereje lesz a küzdőkkel és az a Lélek, mely az apostolokat, az első keresztyéneket, a reformátorokat erősítette, fogja vezérelni őket is az emberi lélek szabadságának zsarnok uralma ellen vivandó hárcban.

Vigyázzunk! Hangzatos frázisokkal, lármás, czifra komédiázásokkal is próbálnak megtéveszteni. Modern eszközök és fegyverek ellenünk az ecclesia militans kezébe. Régen erőszakkal, karddal és inquisitioval dolgoztak. Most inkább szép szerivel elkábítják és léprecsalják a gyenge hitűeket és rövidlátókat.

Róma nem mondott le, nem is fog lemondani világalmai törekvéseiről. Az alázatos Krisztus földi helytartója nagyra- vágyó szerepében hivalkodó pápák lábainál szeretnék látni hajlongva és térden csúszva az egész emberiséget.

Épen most olvashattuk a lapokban

XIII. Leó levelét, amelyben új haracra tüzeti papságát a kath. egyházat Rómában is fenyegető protestantizmus ellen, „az eretnek propaganda káros következményeinek gyöngülésére.”

A r. kath. hierarchia pedig a világ legfegyvermezettebb és legengedelmesebb hadserege. Minden pápista pap szemé Róma felé néz és minden pap füle Rómára hallgat. Ezer meg ezer esetből tudjuk, miként nyomja el a náluk legfőbb tekintélynek, a pápának való engedelmesség a papban a nemzeti öntudatot, a hazafias érzelmeket is. És hány r. kath. pap van, aki ezt a vak engedelmességet beleoltani igyekszik a világi elembe is. Hogy milyen eredményt érnek el gyakran, tessék megfigyelni a magyarországi néppárt viseikedsét és meghallgatni a Zichyek ünrepi beszédeit.

Igy fejlődik aztán ki a társadalmat megbomlasztó, a testvéri egyetértést megzavaró ama határtalan túrelmetlenség, amelynek jeleivel a szeretet folytonos emlegetése és rabbinak homlokán csókolása mellett is, városunkban is találkozni kénytelenek vagyunk már ott, ahol — a mint ezt pár héttel e előtt egy kath. jubileum alkalmával Schlauch cardinális püspök büszke megelégedettséggel írta vala: a kath. hitélet fellámasztása megifjította a földet.

Hát abból áll-e ez a megifjítás, hogy azoknak a kálvinista embereknek, akik lelkiösmeretökön nem tehetven erőszakot, nem emelnek kalapot a körmenet-

Szerelmek.

A »Debreczen« tárczája.

I.

Nem is tünt fel senkinek a kis városkában, hogy Donáth Laczi ugyanazon nap vezetete oltárhoz Kendi Margitot, mikor a telekkönyv örege irnoka esküdtött hűséget Adorján Esztinek. Akik megbámultak a lakadalmas meneteket, az egyiknél dicsérettek és bírálgatták a fényt, a mesés pompát, a másiknál pedig csodálták Adorján Esztinek igéző szépségét s mindenki különösnek tartotta, hogy a szépséges leány miért ment olyan hirtelen, olyan váratlanul férjhez ahhoz a semmi emberhez, akit nem szeretett soha és aki neki apja is lehetne.

A templomban a két násznép összegomolyodott s egyszerre állottak a párok az oltár elé.

A pap fölvette a s'ólát, megkezdette a szertartást s összeeskette a házasulandókat. Halkan, még a leégzetet is visszafojtva rebegették el az örök fogadalmat az oltár hideg lépcsőzetén hárman, egyedül Adorján Eszti mondotta hangos, fölemelt fővel:

— Szeretem, amíg élek és hű leszek hozzá holtomiglan, — Isten engem úgy segítjen!

És nem reszketett szava, nem sapadott el az arca.

Mikor Donáth Laczinak mintegy két esztendő múlva az egyik barátja poharazás közben a szemébe mondta, hogy a felesége egy hadnagyocskával udvaroltat magának, mert nem tudja eltűrni azt a sok mellőztetést, melyben férje részesíti, az erős csontos ember elhalaványodott, felállott a szekről s vadul villogó szemekkel kiáltotta:

— Gazember!

— Én, vagy a hadnagy? kérdezte Geszti Ödön, aki a dolgot felhozta s az ő arczán is keresztül vonaglott valami borus halovány árnyalat.

— Aki a feleségemről így tud nyilatkozni! válaszolt Donáth s ingadozó léptekkel távozott a teremből.

Másnap aztán a dolog sorrendje szerint megverekedtek. Hiba és kár nem esett egyikőjükben sem, hanem azért nem békültek ki, Geszti ment jobbra, Donáth Laczi balra a kastély felé a feleségéhez. Ugy gondolkozott, hogy ha már benn van, hát leszámol az asszonynyal is s megkerdezi tőle, hogy mennyi igaz abból a czudar beszédből, a melyet Geszti a szemé közé vagott?

Az asszony Kendi Margit ott fogadta a lépcsőkön.

— Nos nem történt baja?

— Amint látja asszonyom, épen jöttem haza, — felelte Donáth s megragadta a felesége kezét erősen, szuróan a szemközé nézett. — Hanem szeretnék kérdezni valamit megától Margit s akarom, hogy feleljen nekem arra igazán, őszintén amint megérdemlem magától. Szereti a hadnagyot és van viszonya vele?

Az asszony összereszt.

Váratlanul és gyorsan érte ez a kérdés, hogy ha még akart volna sem tudott hazudni rá. A feleletet olvasni lehetett remült, hofehér arczáról, a tekintetéről, ajkainak izgalmas vonaglásairól.

Donáth Laczi pedig vasmarokkal szorította össze a kezét, s másodsor is kérdezte tőle:

— Hát feleljen, szereti ön a hadnagyot vagy nem?

Ebben a pillanatban Kendi Margit hihetlenül magasra egyenesedett, szinte megnőtt s a feltett kérdésre szintén kérdéssel válaszolt:

— Hát maga szeretett-e engem, mikor az oltár elé vezetett? Mondja, nem-e akkor is annak a leánynak a képe égett lelkében, akit miattam, az én vagyonomért megcsalt, akit szeret ma is s a kiért engemet annyira boldogtalanná tett?

Az erős ember egy pillanatra megreme-

ben meghordozott szentség előtt, kath. társulatok tagjai fejökről durván leverik a kalapot?!

És vajjon a debreczeni föld megifjítását az is jelenti-e, hogy katolikus káplánok által vezetett ünneplő tömeg közé oda szegődik előkelőségnek a ref. egyház által fizetett ref. vallású tanító is?!

Bizony tekintetes szerkesztő ur! nem minden jelentőség nélkül való szomorú, nagyon szomorú jelek ezek. Mindenekfelett pedig alkalmasok arra, hogy öntudatra ébredjenek, védekezésre indítsanak minden igaz jó debreczeni protestánst.

Sorakozzunk hát, míg nem késő!

A fentebbi sorok talán nem is valók nyilvánosság elé. Csak az én saját egyéni gondolkozásomat próbáltam velők körvonalozni! Bár szeretném ha minden hitsorsosom így érezné. De azt már szeretném ha tér jutna becses lapjában az alább következő — azt hiszem — alkalmi jellegű történeti visszaemlékezéseknek.

Exempla trabunt. Ilyen mostoha időkben régi dolgok felelevenítése termékenyítő, buzdító erővel hathat. Láthatják belőle a mai kálvinisták, hogy egyházunk ellen a harc, Debreczennek kálvinista jellegéből kiforgatása már közel 200 év óta folyik. Csak hogy haidan bár erős-zakos, keményebb eszközökkel dolgoztak ellenfeleink, — mégis kevesebb sikert tudtak elérni. Mert még őseink jobban ellenálltak és erősebben ki volt fejlődve bennök a protestáns öntudat és a hit-hűség.

Tavol áll tőlem, hogy én akarjam felfedezni ezeket a régen történt, bemohosodott eseményeket. Hiszen egyikről-másikról boldog emlékeztető Szűcs István is beszél »Szabad királyi Debreczen város történelmében«. Csak hogy ő éppen azt, amely a maga idejében a legnagyobb mértékben felizgatta Debreczen városnak csaknem egészen kálvinista vallású lakosságát, — igen röviden írja le, — talán azért, mert az egykorú városi jegyző könyv is néhány sorban hagyta emlékeztető.

Az az eset volt ez, mikor felsőbb nyomás kényszere alatt harmadfél száz év után

először választottak Debreczenben r. kath. vallású főbíró, első tisztviselőt. Mimódon folyt le ez a rendezéses esemény. — annak részleteit, emlékeztetnek okáért a debreczeni hevéti hitvallású szent ekklesia akkori notáriusa jegyezte fel.

Előre kell bocátanunk, hogy Debreczenben az 1777 és 1778 évi népösszeírások szerint 25275 protestáns mellett, bár a kormány mindenféle kedvezésekkel és eszközökkel igyekezett számokat szaporítani, hatvan évi törekvés után is mindössze 623 r. kath. lakott. Mégis gr. Forgách királyi biztos felsőbb parancs folytán már 1774-ben hat kath. vallású tanácsnokot, kath. vallású tiszti ügyészt, jegyzőt, számvevőt, és nyomdai felügyelőt nevezett ki. Negy évvel később pedig ismételtén azt is megparancsolták, hogy ezentúl a meg-ejtett tisztújítás után az eskü letételét végezték az összes tisztikarnak a r. kath. templomban kell megjelennie.

Ertébtől nyugtalanságot és zavart okozott ez a királyi rendelet. A református előjárók nem a városházán, de a consistorialis háznál tanakodtak: mi tévők legyenek. Az e végből tartott értekezletekről az 1778 évi egyházi jegyzőkönyvben ezeket olvassuk:

Die 22. mart. 1778.

A kegyelmes királyi sokszori parancsolatok szerint a Helvetica Confessio való Magistratualisok közöttünk kénytelenítettnek a Rno Catholikusok templomába menni esküdni, mikor Magistratualis Restauratio esnek ezután, de úgy hogy ott divinis et sacrificio missae ne intersint Helveticae Confessionis adiecti (hogy a kegyelemszerek kiosztásánál és a mise áldozatánál ne legyenek jelen a helvét hitvallásúak.) Kérdés volt közöttünk: mit kell in hoc casu cselekedni. Elmenni a scandalom, elnemmenni a veszedelmes; előttünk lévén a szathmáriak szomorú példája. Ott bírónak választott vallásunkon való emberséges jöfele uri ember N. Endréd László u ram, ki sokszor abban a Nemes Városban Biróságot is dicséretesen viselt, a nemes Kamara ítélete szerint is. N. Endrédi László u ram elment ugyan a Capellába, de ott noha sokat kenyszerített és kértetett, hogy esküdnek, csak a mi módunk szerint, meg nem esküdt és ezért re infecta tértek vissza és Rno Catholikus Biró tetetett. Az olyantól itt is méltán lehet tartani, melynek szomorú consequentia lennének erre az Ekklesiára és az itt való Collegiumra nézve is. Ki egyet, ki mást mondott,

meg nem egyezhettünk. Halasz'ódott holnapra ad primatam conferentiam.

Die 29. Mart. 1778.

Az esküvés dolga a Romano Catholikusok templomában meglehet-e? ismét előhozódott. Most sem mentünk többre, mint ezelőtt egy héttel. Akik akkor mind az ekklesiasticusok, mind a Secularisok közül oda hajlottak, most is úgy értettek; a kik akkor nem, most sem edgyeztek meg benne, hogy oda mennének. Nem kell gonosz cselekedni, hogy jó következzék belőle. Rom. III. 8. Mindentől a mi gonosznak láttatik megoltalmaztatok magokat, I. Thess. V. 22. Nem kell botránkoztatni Rom XIV. 13—23. I. Kor. VIII. 9—13. Olivastatott publice Fr. Turretini de necess. Secess. nostra ab Eccl. Rna. D. sput. II. §. 39. S. Polani Concili Trident. Hist. P. 46. de facto Principium Protestantium in C. Imperii Augustae Vindelicorum Ao 1530. Nem egyezhettünk meg: eloszottunk.

Masnap aztán megejtették a tisztújítást a melyről így ír a mi kronikásunk:

Die sequenti t. i. die 30 martii Ao 1778

Meglett a magus ratua is Restauratio és a mely több kétszázszázéneke, hogy nem esett Rno Catholikus lett a Biró Tek F á y János u ram. — Polgarmesternek választott Emerius Biránk Tek. D o m o k o s Lajos u ram. E kettőnek kelleit a parancsolat szerint esküdni a R. Catholikusok templomában, úgy mindazáltal, hogy az egész Tek. N. Tanács és Electa Jurata Communitas is jelen legyen — Elmentek a mieink is ilyen declaratio mellett, a melyet szörül szóra leírok emlékeztetnek okáért:*)

A Helvét Hitvallason levő tisztviselő és választott közönségbeli polgároknak a Debreczenben 1778 márczius 30 án tartott, tisztújítás alkalmával kádott nyilatkozata.

Miután a Kegyelmes Királyi reudeletben megparancsoltatott, hogy a tisztújítások alkalmával a Helvét Hitvallást követők is a róm katolikusok templomában elmenjenek, de egyedül csak az eskü letéte sere s egyéb ként ugyanazok nem tartoznak az istenitiszteletnél és a mise áldozatánál jelen lenni. Ha már ugyanazok a helvét hitvallason levők alázatos kéréseikkel sem ezen Kegey mes parancsolatnak megváltoztatását sem ez n cselekedet alul való felmentésüket ki nem eszközöshették: tehát saját lelkiismeret-

*) A Declaratio deáknyelven lévén fogalmazva, magyar fordításban közlöm.

geti, eleresztette a neje kezét, aki gyorsan megrémülve szaladott át szobájába s magára, zarta az ajtót.

Donáth Laczi egyedül maradt a lépcsőházban s e pillanatban úgy érezte, mintha az egész ház reá akarna dőlni. Tehát mégis igaza van Geszti Ödönnek. A felesége más szeretet, mással udvaroltat magának s neki meg csak annyi joga sincs, hogy ezért kérdőre vonja, mert...

Nem tagadhatta el, hogy Adorján Eszti ma is szereti, mindig szeretni fogja!

III.

Az ember, akit a levéllel küldött el az irnok feleségéhez, azzal az izennettel jött vissza, hogy a ténsasszony délután a ligetbe fog menni.

És el is ment.

Ott találkoztak össze, ahol a csalit a legsűrűbb volt, ahol az elhagyatott utakon nem jart senki, csupán az énekes madarak füttyörésztek a lombok arnyában.

Adorján Eszter tetőtől talpig feketébe volt öltözve s meglátszott az arcán hosszú hónapoknak fajó keserve, nehéz szenvedése. Olyan volt, mint a templomok madonnaja, szép és bánatos. Talán még szebb, mint volt valamikor.

Mikor összetalálkoztak, oda nyújtotta kezét egy barátságos kézszorításra Donáthnak s azt mondta:

— Eljöttem, mert nem akartam megtagadni kérését és tudni óhajtom, hogy mit akar még vélem?

Donáth Laczi szívében ezekre a szavakra felamadott egy egész mult, annak minden öröme, minden reménye, a sok búbajos alomlégyar, edes remény, melyek összeomlottak megsemmiültek régen s melyeket úgy szeretne még egyszer felépíteni

Csendesen, észrevétlenül megérintette az Adorját Eszti kezét.

— Kösönöm, hogy eljött, hogy alkalmat adott a bocsanatkérésére.

Látja elismerem, hogy sokat és nagyot vétkeztem.

Az asszony hidegen felelt,

— Megbocsátottam régen, még akkor, mikor hüséget esküdtem annak a becsületes embernek, kinek a felesége vagyok.

— Hat szereti a férjét, megvan elégedve a helyzetével s nem sir a lelkeben vissza soha a mult?

— Soha!

— S azok az almok, melyeket együtt szőtünk a jövőről?

— Eltemettem őket régen, hogy ne ki sértsenek, hiszen megbűnhődtem értük már nagyon.

Donáth Laczi húzódt a szép asszonyhoz, gyöngéden atkarolta derekat s úgy beszélt hozzá kérően, lágyan szerelmesen.

— Ne altassuk magunkat Eszti s ne tetézzük szörencselenségünket még hazugággal is. Szenevedek én is maga is, szenvedünk mindketten. Én megházasodtam azért, hogy adosságaimtól szabaduljak, hogy vagyoniilag független helyzetet biztosítsak magamnak

maga pedig férjhez ment azért, hogy — boszszut álljon rajtam...

— Jova tenné a változhatatlant?

— Nem, nem változhatatlan. Kibontakozunk a házasság mostani nyügeiből s azután... Edes, szerelmes fészket verünk magunknak idegenben, ahol nem ismer senki s ahol csak egymásnak, csak magunknak élünk!

A szép asszony könnyes szemekkel halgatta a beszédet, de a végén felugrott s villogó szemekkel tekintett végig Donáth Laczin.

— Magának hát még nem volt elég az én szenvedésem, az én megaláztatásom, azt is akarná, hogy becstelen asszony legyek?

— Szeretem és azt akarom, hogy boldogok legyünk.

— Igen, hogy megcsalhasson, újra engem is, a férjemet is, hogy egy csapásra tegyen semmivé mindnyájunkat.

Donáth Laczi letérdelt a földre, a szép asszony lábaihoz, aki ijedten lépett hátrább s görcsös, sikoltó hangon kiáltotta:

— Ne érjen hozzám, ne bántson engem, mert én — szeretem a férjemet!...

Azzal elrohant, még csak vissza sem nézve.

Pedig ha hátra tekintett volna, látott volna egy fiatal asszonyt görcsösen nevetni, a ki éppen akkor haladt arra egy csinos hadnagy karján.

Es meglehet, hogy akkor meg is szánta volna a szegény Donáth Laczit.

tök megnyugtató véget azzal a legmélyebb jobbagyi tisztelettel, amelyvel a Kegyelmes királyi rendeletek iránt tartoznak viseltetni, szükségesnek tartják kinyilatkoztatni, hogy ő k e s a k i s ezen határozott Királyi rendeleteinek engedelmeskedve mennek el a róm kathólikus templomba, de — amint ez a Kegyelmes parancsolatban is kifejezve van, egyedül és egyszerűen az eskü letévése és meghallgatására, nem pedig hogy ugyanott az isteni tiszteletnél és a misénél is jelenlegyenek vagy valami más olyant cselekedjenek, ami vallásukkal és lelkiismeretükkel ellenkezik avagy ezek szabadságát korlátozza. A mely nyilatkozatukat kéri jegyzők önyvbe venni.

Ezt headván elmentek a Románó catholicum templomba. Ott esküdött először T. Biró Fay János uram a Róma Catholicusok módja szerént a szentekre is, azután T. Domokos Lajos Polgármester uram a mi módunk szerént: úgy olvasta a Páter Rector T e m l e n y i a mint előre kezébe volt küldve az esküvés formája. Ez meg lévén a mieink mindjárt visszatértek a templomból, a Róma Catholicusok még edgy kevés ideig ott maradtak, de azok is hamar visszatértek. A mi ink addig ezeket vártak a Sós boltoknál a város háza udvarának kapujában: ott ismét ösze mentek és kísérték T. Biró Fay János Uramat a maga házához; onnan a mieink jöttek egyenesen a Nagytemplomba; volt pedig ekkor két óra délután. Enkellettett a CII. soltár: Praedikálóit a Caplán T. B e n e d e k Mihály uram a LXXXII. soltárnak 6. verséből. A Romano Catholicusok közül N a g y Mihályt vargautczabeli Communitásbeli embert mondják, hogy jelen volt a mi templomunkban a Praedication.

Igy lett a Restauratio. Biroságra candidáltattak (felsőbb rendeltre mindnyajan r. kathólikusok) T. Fay János, Reviczki Imre és Timár György Uraimék. Consuiságra (polgármesterségre, mely akkor második tiszti állás volt) candidáltattak: T. Domokos Lajos, Pándi János és Komáromi György uraimék (mindnyajan reformátusok).^a

A krónika író ezután elsorolja, kik valának akkor a senatus és a választott hités közönség tagjai. A tanácsnokok közt 9 ref. mellett 5 kath., a jegyzők között 1 ref. 1 cath, a Communitásban 47 ref. és 6 kath. vallásu polgar volt.

A református vallásu communitásbeliek közül néhányan elutaztak a városból, vagy pedig beteget szüneteltek, csak hogy ne legyenek kénytelenek a kathólikus templomba menniök. A krónika író ezek nevet is emlékeztetbe hagyta, írván:

A nevezetes Restauratio kor nem voltak jelen N a n á s i Márton, S z e r e m l e y József, M a t o l c s i Sámuel, S i m o n f f y István**) P o r o s z l a y Sámuel uraimék. C s i k ó s Mihály uram (Piaczból) elindult együtt a varoshazától, de közel a R. Catb. templomhoz félre tért a Santa-közön***) és hazahoz ment, senkinek előre semmit nem szólván szándékaról.

Feljegyzé a krónikas azokat is, akik ezekben a boldogtalan napokban egyházi előjárók valának s így végzi az irását:

„Látni lehet előre a szomorú Consequentiakat mindezekből.“

Csak még egy jellemző esetet, mely kévéssel eme tisztujítás után történt. Ezt is ugyanazon egyházi notarius mentette meg a feledéstől.

1778 apr. 9-én történt, hogy egy lutheranus vallásu asszony, Rádóc meghalt.

Hozzá tartozói — nem lévén a városban lutheranus p.p. — Szilágyi Sámuel helv. hitv. superintendenssel akarták eltemettetni. De Páter Temlényi ezt nem engedte meg, — hanem maga lement a kath. kántorral és kereszttel a halottas házhoz. A gyászoló közönség pedig elutasította a tolakodó páttert,

**) Simonffy István a debreczeni kalmár társulat egyik érdemes tagja szép apja volt Simonffy Imre polgármesterünk és főgondnokunknak. Háza a mai br. Podmaniczky ház helyén állott.

***) Santa köz a mai Szent-Anna utca eleje Piacz u. felől.

felvette a koporsót és indult vele a temető felé. A páter kántorával és a kereszttel elibe állott a gyászoló közönségnek s ez előtt lépkedett egészen a város kapujáig. Ott visszafordult és más uton hazatért, de előbb oda szóit a gyászolóknak: — Miert nem engedék meg az urak, hogy enekeljünk, hiszen mi is azt enekeltük volna, amit kigyelmekek szoktak.

Szegény Radliné a szonyt minden ceremónia nélkül temették el.

Mennyivei más es keresztyénibb türelm nyilatkozott meg a református Consistóriumnak 1778 jun. 8 an hozott eme határozatában:

„T. Praedicator uraimék a jövő Vasárnap a templomokban megintik a népet, hogy botránkozásokra ne legyenek a Romai Catholicusok processiójának Ur teste napján mely esik die 18. Jun.“

Exempla docent!

A Tekintetes szerkesztő urnak

tisztelelje

egy seculáris kálvinista.

A király köszönete.

Magyarország meleg szeretettel, a nemzet ragaszkodásának és királyhűségének tüntető kifejezésével ünnepelte királyát, I. Ferencz Józsefet, elhalmozván őt a legfelsőbb forrásból eredő szerencse és üdvkivanatokkal.

Minden egyebb megjegyzés nélkül, mert ezáltal a hatást csak megrontanók, közüljük most királyunknak Széll Kálmán miniszterelnökhöz intézett legfelsőbb keziratát — a melyben ő felsége köszönetet mond a személye iránt való általános ragaszkodás lélekemelő módon nyert kifejezésért.

A király köszönete a milyen közvetlen, éppen olyan megható es hangzik következőképpen:

Kedves Széll! Hetvenedik születésnapom alkalmából a magyar korona országainak összes lakosságától oly számos szerencse es üdvkivanat érkezett Hozzáam es a hűség is oly sokféle alakban nyilvánult, hogy a Szemelyem iránt való általános ragaszkodás lélekemelő módon nyert kifejezést.

Mélyen meghatottan utasítom Önt, hogy legmelegebb es legbensőbb köszönetemet, mely még a legtávolabbi kunyhóba is eljusszon, országszerte hirdesse.

Tudják meg Magyarország népei, hogy életemet javuknak szenteltem, hogy boldognak érzem Magamat jólétüket előmozdítani, hogy a hűség, hazafiasság es kölcsönös bizalomban látom azon erős támaszokat, melyekön a haza jövője nyugszik.

A mindenható Isten áldja meg es oltalmazza azon kapcsolatot, mely Engemet népeimmel összeköt.

Kelt Ischiben, 1900. évi augusztus hó 19 én,

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Széll Kálmán s. k.

A királyi köszönetnek a nemzet szívéhez szóló szavait vessé szívébe minden magyar ember, igyekeztve azokat a támaszokat, melyeken a haza jövője nyugszik, szakadatlan nemzeti munkálkodással, hűséggel, hazafiassággal s a királylyal való kölcsönös bizalommal megerősíteni.

A debreczeni közigazgatási tanfolyam.

Debreczen aug 25

Megemlékeztünk már arról a körrendeletéről, melyet a belügyminiszter valamennyi vármegyei törvényhatóságához es így Hajdumegyében a közsegi közigazgatási tanfolyamokra vonatkozó szabály rendelet végre hajtása tárgyában intézett.

A szabályrendelet 34 szakaszból áll

Első szakaszában a tanfolyam tíz székhelye, köztünk Debreczen is meg van jelölve,

A második szakasz szerint a tanfolyam időtartalma szeptember 1-től június 30-ig terjed s két félévre, szeptember januárra es február júniusra oszlik.

A harmadik szakasz a tananyag ismeretét tartalmazza.

E szerint az első félévben előadottnak: a tételes magyar közjog heti 2 órán; a közigazgatási jog általában es a belügyi közigazgatási heti 4 órán;

penzügyi igazgatás heti 3 órán;

közigazgatási igazgatás heti 3 órán;

vallas- es közoktatásügyi igazgatás heti 2 órán;

tételes magyar magánjog általában heti 3 órán -

büntető jog elemei heti 3 órán;

községi ügyvitel es tiszti irálytan heti 3 órán s végül

kizárólag szemináriumi oktatás es írásbeli gyakorlat heti 2 órán;

A második félévben előadottnak;

belügyi közigazgatás heti 4 órán;

penzügyi igazgatás heti 3 órán;

közigazgatási igazgatás heti 3 órán;

katonai ügyi igazgatás heti 2 órán;

peres es perenkívüli eljárás heti 3 órán;

községi ügyvitel es tiszti irálytan, heti 5 órán es

kizárólag szemináriumszerű oktatás es írásbeli gyakorlatok heti 2 órán.

A negyedik szakasz a tanfolyam felügyeletéről, igazgatójáról es előadóról szól.

A tanfolyam felügyelője a főispán, igazgatóját es tanárait a belügyminiszter nevezi ki. A debreczeni tanfolyam igazgatójává a belügyminiszter Veszpremy Zoltán megyei főjegyzőt nevezte ki.

Az ötödik szakasz a vizsgálóbizottságról szól. A bizottság az elnökön kívül négy tagból, részben tanárokból áll.

Ez ismertettetett öt szakasz képezi a szabályrendelet első részét, az általános határozmányokat foglalván magában.

A második rész a tanfolyam hallgatókról, — a tanrendzerről es a vizsgálatról szól.

Hallgatókul a hatodik szakasz szerint azok vehetők fel, a kik nyolcz közpiskolai osztályt végeztek es egy évig jegyzőgyakornokok voltak. Felvételre folyamodni augusztus 20—25-dike között lehet az igazgatónál. Csak az idén szept. 1-től 5-ig.

A hetedik szakasz szeint az évi tandij 40 korona, mely féleves részletekben fizetendő. Tandijelengedésben, ösztöndíjban es jutalmakban a jövedomenetelü hallgatók részülhetnek.

Ezután a fegyelemről, az előmentelről, vizsgálatra jelentkezésről szólnak a 8—11. szakaszok. Az első félév végén is nyilvános vizsgálatok tartatnak az előmentel ellenőrzésére. Az évet befejező vizsgálat a 12. szakasz szerint július 1—15-ig tartatik s írásbeli es szóbeli.

A 13—15. szakasz e vizsgálatokról szól.

A 16-ik szakasz szerint az év végi vizsgálaton kitüntetéssel vagy egyszerűen minősítetik a vizsgázott egyen.

Pótvizsgálat a 17-ik szakasz szerint 1 vagy 2 tárgyból három hó múlva tehető. Két tantárgynál többől hat hónap alatt egész vizsgálat teendő s ennek sikertelensége esetén a tanfolyamot, ismételni kell. Rendkívüli engedményeket a 18-ik szakasz szerint a belügyminiszter tehet.

Vizsgálati-díj a 19-ik szakasz szerint 39 korona; pótvizsgáért 20 korona.

A következő három szakasza a szabályrendeletnek a vizsgálati jegyzőkönyvről, a végbizonyítványról es arról szól, hogy a vizsgálatokon a belügyminiszter külön kiküldöttje is részt vehet.

Ezután a III-ik rész a tantestületről szól s a 23—25 szakaszok az igazgató ügykörét, az előadók teendőit es az előadói értekez etet ismerteti.

A negyedik rész a zárthatározmányokat foglalja magában. Szól 26—34. szakaszban a szünnapokról s arról, hogy jog es állam -

tudományi vizsga alapján, egy évi gyakorlat mellett, a tanfolyamon magánvizsgát is tehető. A tanfolyam — ha kellő számú hallgató van — internatussal is összekapcsolható.

Mivel e szabályrendelet csak folyó évi szeptember 1-én lép életbe, az ez idei tanfolyamra szeptember 1—5. napjain lehet jelentkezni. A tanfolyamra a főgymnasium vagy főreáliskola nyolcz osztályával egyenrangú más középfokú iskolák és megfelelő katonai intézetek hallgatói is felvétetnek. De a kereskedelmi iskoláktól eretségi bizonyítvány kell a felvételre.

Viszaélés a rendőri hatalommal.

A Budapesti államrendőrségről a Bányai korszakban megtanultuk azt, hogy politikai mozgalmaknál tud oly brutalitást kifejteni, ami a legpedánszerűbb rendőrállamban is felháborítaná a vert, — a Széll Kálmán képmutató kormányzása alatt pedig megtanulhatjuk azt, hogy ez a brutalitás, nemcsak az utcákon nyilatkozik meg, a mikor a rendőrség a legszembetűnőbb hazafias érzések bemocskolásáért felháborodott embereket, egyetemi ifjakat kutyakorbáccsal veri szét, de megnyilatkozik az alkotmányos állam polgárainak legelső, legsérthetlenebb jogával, az egyéni szabadsággal szemben is.

Felháborodik az emberben minden csöpp vér, ha figyelemmel kíséri azt az emeartelen hajszát, melyet a budapesti államrendőrség kifejti Medve Miklóssal szemben.

Ha a családi egyenetlenkedés keretében marad ez ügy, nincs szavunk hozzá.

De hogy annak a családnak, mely egyik tagja vonzálmában, szerepében roszat lát, annak a családnak szolgálatába azért szegődjék a m. kir. államrendőrség, hogy azzal a családtaggal szemben a legbrutálisabb visszaélést kövesse el, — ahhoz igenis van szavunk! Medve Miklós intelligens rokonzenves meglelt fiatalember.

Semmi olyat, mi a törvénybe ütköznék, nem tett. És mégis megtörtént vele az, hogy éjnek idején valóságos rendőresapat tört lakásába, ágyából felverték, kiburcolták s átadták szüleinek, — hogy ismét családi börtönbe tegyék.

A budapesti államrendőrség tehát eszközül adta oda magát egy büntetlen ifju ember személyességének a szabadságának megfosztásához. A hatóságot nem érdekli, hatóságát beavatkozásra okot nem szolgáltató családi viszolyban a rendőrség az egyik fél: a szülők oldalára állott, hogy hivatalos hatalmával kikényszerítse a fiu ellenszegülésevel szemben a szülők akaratát, azt tudniillik, hogy a szerelmes ifjut ezentúl is a fogságban tartásák.

A Medve család képviselőjében most Nyírí István dr. ügyvéd nyilatkozatot tesz közé, melyben menteni igyekezőn a szülők és rendőrség eljárását, azt mondja, hogy a szülők fiukat egy uzsorásbanda hálojából akarják kimenteni, ezért vették igénybe a rendőri hatalmat is.

Tudomásunk szerint Medve Miklós sokkal intelligensebb emberek között tartózkodott a legutóbbi időben is, semhogy azokról föl lehetne tételni az uzsorával való foglalkozást.

Egyébként, hogy az ő magatartásunk oka mi volt, firtatni nincs jogunk, de konstataljuk mi is, hogy a rendőrség magatartása ez ügyben nemcsak brutális, de törvénytelen is volt s követeljük a személyes szabadságot példatlanul meggyalázó államrendőrséggel szemben a legszigorubb vizsgálatot.

A debreczeni községi közigazgatási tanfolyam.

— A tanfolyam igazgatójának hivatalos közlönye. —

Debreczen aug 25.

Debreczen városában, a mint azt már több ízben jeleztük, szeptember hó 6-ikán megnyílik a községi közigazgatási tanfolyam,

A tanfolyamot részletesen mai számunk egyik cikkében ismertetjük. Így azt a tájékoztatást közöljük, melyet Veszprémi Zoltán megyei főjegyző, a tanfolyam igazgatója, a hallgatók részére kibocsátott. Szól pedig ez a következőképen.

Az 1900 évi XB t. cz rendelkezése szerint a községi közigazgatási közegek szakszerű kiképzése a f. évi. szeptember hó 1-én megnyitandó állami jellegű tanfolyamokon történik.

A f. augusztus hó 16-án 90.000/1900 szám alatt kibocsátott belügyminiszteri szabályrendelet 1-§ szerint egy ilyen községi közigazgatási tanfolyam Debreczenben is fel fog állítani.

A tanfolyamra hallgatóul csak az vehető fel a ki:

a, a főgimnázium, vagy főreáliskola nyolcz osztályát, vagy ezen közép tanodákkal egyenrangú más középiskolát, vagy megfelelő katonai tanintézetet sikeresen végzett;

b, Az iskolai tanulmányok befejezése után valamely község jegyzői (községi vagy kör jegyzői, vagy rendezett tanácsu városi jegyzői) irodában mint a l j e g y z ő (jegyző segéd,) jegyzői irnok, vagy jegyzői gyakornok legalább egy évi gyakorlatot töltött.

c, az állam hivatalos nyelvét szóval és írásban bírja;

d, feddhetetlen előéletű

e, tanfolyam hallgatási szándékát augusztus hó 20—25 között (a folyó évben azonban szeptember 1—5 között), az igazgatónál, — okmányának bemutatása mellett — szóval vagy írásban bejelenti.

Az 1900—1903 tan években átmenet kedvezményként tanfolyam hallgatókul felvehető az 1900 évi szeptember hó 1-én tényleges szolgálatban álló községi aljegyzők (segéd jegyzők és jegyző segédek) jegyző gyakornokok és jegyzői irnokok is a mennyiben az 1883 évi lt. cz. 6 §-a ban előirt iskolai alap képzettség megszerzése után, de 1900 évi szeptember 1-ső napját megezőleg, megkezdett, legalább egy évi gyakorlatot tudnak kimutatni, ha egyébként ezen hirdményekek fentebb, c. d. e. pontok alatt említett követelményeknek megfelelőknek.

A fentebb említett 3 tan évben beül tanfolyam hallgatókul felvehető azok a községi aljegyzők (segéd jegyzők és jegyző segédek) jegyző gyakornokok és irnokok is a kik 1900 évi szeptember hó 1-én hadkötelezettségi tényleges szolgálatot teljesitettek, a mennyiben ennek teljesítésére közvetlenül hivatali szolgálatokból vonultak be s a mennyiben erre a fentiek szerint minősülve vannak. Azoknak, a kik a tanév megkezdésekor katonai fegyvergyakorlatokat teljesitettek, a — mennyiben egyébként felvétel veget a kellő időben szabályszerűen jelentkeznek, — megengedhető, hogy csak a fegyver gyakorlat bevégezése után kezdjék meg az előadások látogatását.

Községi és közjegyzőül a fent idézett törvény 3 §-a értelmében ezután csak azok alkalmazhatók, a kik ezen tanfolyamot szabályszerűen elvégezték, a községi közigazgatási vizsgálatot sikeresen letették és országos érvényű képesítési bizonyítványt szereztek.

A többször idézett törvény életbe lépte előtt az 1883. évi lt. cz. 6 §-ának megfelelően jegyzői vizsgát tett egyének azonban, már nyert képesítési bizonyítványuk alapján községi és közjegyzőül bármelyik varmegye területén is alkalmazhatók.

A tanfolyam tanulmányi időtartama minden év szeptember 1-től június 30-ig terjedő két félévre oszlik. Az évi tandíj 40 korona, mely összeg előleges részletekben felvévenként fizetendő.

Szegény sorsu hallgatók az előadói értekezlet javaslatára a belügyminiszter ur által tandíj elengedésben, kiváló szorgalom és kifogastalan magavisélet tanúsítása esetén, ösztöndíjban, vagy jutalomban is részesíthetők.

A tanfolyami hallgatók, hogy magukat könnyebben fenttarthassák, közhivataloknál, ügyvédi irodákban stb. magán munkálkodás is végezhetőek az óra rend e körülményre figyelemmel lehetőleg úgy tessz beosztva, hogy a

hallgatók magán munkálatot is végezhessenek. Az igazgató az arra érdemes szegény sorsu hallgatókat kiváratokra, jelentkezésük és felvételük sorrendjében ilyen magán munkához juttatni, — a mennyiben módjában áll — igyekezni fog.

Mint fentebb már jelezve lett, a tanfolyamra való felvétel iránt ez évben folyó évi Szeptember 1—5 között lehet szóval, vagy írásban alól irt igazgatónál jelentkezni, az ezen határidőn túl jelentkezők felvételét csak a belügymin. engedheti meg.

Ha egyes tanfolyamra többek hallgató jelentkezett ezek egyrészt a belügyminiszter ur más tanfolyamra utalhatja;

Bővebb felvilágosítást, a tanfolyam elől irt igazgatója annak, ki ez irányban hozzá fordul készséggel ad.

Debreczen, 1900. Aug. 21,

Weszprémi Zoltán m. k.

varmegyei főjegyző,

mint a debreczenben f. állitandó községi közigazgatási tanfolyam igazgatója.

H I R E K.

Lajos napkor.

Ünnepnap ez: édes apánk,
Kossuth Lajos nevenapja,
Szabadságunk két egének
Legragyogóbb csillngzaja.
Oh magyar nép, könnyes szemmel
Tekints föl ma a nagy egre,
S dagadozó kebeledből
Imádságot küldj fel Erte! . .

Szent a köny, mit erte hullatsz,
A hon legszebb drágagyöngye,
Özönétől szentté valik
Sirja minden kis göröngye.
Az a nyugvó porladó test
Halálából újra támad
S ismerőse lesz előtte
Minden öröm, minden bánat! . . .

Oh magyar! ha sirjára dőlsz,
Boldogságról regelj neki
Mond! hogy édes szabadságod
Soha senki meg nem sérti;
Mondd, hogy neved dicsőve lett,
Szerre ragyog a világba,
S ténylik mint amagas egnek
Legtündöklőbb napsugára! .

Mondd, hogy nincsen ellenséged,
Félelmes a kardod ura;
Remeg a nagy Európa
Ha haragos kardod sújtja! . . .
— Ne szólj neki sznvedésről,
Hisz a szive újra fájna!
Elege tett, had pihenjen,
Kifáradt a nagy munkába! .

Ne szólj neki . . . Csak majd akkor,
Hogvha elhagy Isten, ember,
— Feltámad ő akkor egyszer,
Haragosan, mint az éjgel.
Hatalmasan, mint a vihar,
S letporja elleoségid
Szava dörgő villámmal! . . .

Gulyás József

* **Istentiszteletek.** Vasárnap, f. hó 26-án az istentiszteletek a következő sorrendben tartatnak meg:

A nagytemplomban D i c s ő f i József, a kistemplomban K. T ő t h Kálmán, az újtemplomban M i t r o v i c s Gyula, az ispotály templomban S z a b ő Bertalan s. lelkesz. Holnap különben minden templomban urvacsorát is osztanak az új kenyér alkalmára.

Vasárnap, d. e. 10 órakor, az ág. hitv. evang. templomban, Boór Jenő helyettes lelkész tart istentiszteletet.

* **Névnepok.** Ma van Lajos napja. Pár évvel előbb még vigabb volt

e nap minden magyarra s hevesebben dobogott meg a szív, ha arra gondoltunk, a ki nekünk mindenünk — apánk volt, ha reá gondoltunk — Kossuth Lajosra. Ma is rá gondoltunk. De a fohász, mi ajkunkon kél nem az öröme már, hanem a kegyeleté . . .

A mai napon, debreczeni ősi szokás-hoz híven, tarsadalmunk kiválóbb tagjai, kik Lajos nevet viselnek, ugyancsak kivétel részükét a szerelet megnyilatkozásából, a jókívánatok halmazából.

Igy R o n c s i k Lajos városi tanácsnok, E r ő s s Lajos, C s i k y Lajos, K o v á c s Lajos, K e c s k e m é t i Lajos, dr. N a g y Lajos, dr. V a r g h a Lajos, Z o l t a y Lajos, H a n k e Lajos, B e r e c z k y Lajos, stb. stb. B o r o s Lajos mezőrendőrségi iktatót az általa vezetett munkás dalegyület az este szerenáddal tisztelte meg. Nagy névnap volt M a t e r n y Lajos főesperesnél. O r m ó d y Lajosnál, K o n c z Lajosnál, ugyszintén M i l e k e r Lajosnál a Bika szálló éttermének tulajdonosánál. Tegnap Bertalan napján az iparistület H a u e r Bertalanánál, az Angol Királyné szálloda tulajdonosánál festületileg tisztelgett.

* **Szerencsétlenség a csolnakázónál.** Tegnap délután Szepesi Lajos 11 éves iskolás fiú többet magával csolnakázott a vasut megett lévő tavon. A csolnakázástól kitaradva átizzadva nagyon megszomjaztak s az ott lévő kerek kúthoz mentek szomjukat oltani. A nehéz vízzel telt vedret ketten is alig bírták a kut szélére emelni, honnan a veder visszacsuszott s lezuhant a kutba. A visszazuhanó vedertől sebes mozgásba hozott kerék a mellette álló Szepesi Lajost homlokra vágta fejbőrért a csonthártával és hajjal együtt egész feje tetejéig felszakította. Szepesi az erős ütéstől kabultan esett a földre, tarsai vízzel locsolták, míg magához tért, azután sebet kötözték be. Saját erejéből jött be a városba s most a kórházban ápolják.

* **Tűzijáték a csolnakázó tavon.** Leidenfrost Gyula, ki eddig a Nagyerdőn rendezett remek tűzijátékokat, most a csolnakázó tavon tesz kísérletet. Az eddigi sikerek, melyeket Leidenfrost az ő népszerű estélyeivel elért, de meg a legújabb program is előre biztosítja számára a siker. A vízi tűzijátékot 26-án tartja meg a következő műsorral:

Délután 4 órakor diszhalászat fog rendeztetni, mivel a tónak halállománya igen bő; nagy huzó halókkal történik a fogás. A délutáni órákban időközönként léggömbök bocsátatnak fel. Kitűnő cigányzene egész délután.

1. Tüzeső röppentyűkel.
2. Tuzhányók a víz alatt.
3. Szomorú fűzfa a vízben.
4. Tűzbicziklis a vízben.
5. Tűzforgók a vízben.
6. Gözhajó tüzből a vízben.
7. Vízi malom tüzből.
8. Vízi csata.
9. A tó teljes kivilágítása bengál fényvel.

10. Jó éjt.

Helyárok: a csarnok előtti elzárt hely 20 kr., állóhely 10 kr. Kitűnő halprikásról és általában a közönségnek teljes ellátásáról az ottani vendéglős gondoskodik.

* **Gólya a vasuti kocsiban.** Izgalmas kalandban volt része pár nappal ezelőtt egy kávéház kaszírójának A. I-nek. A kassza bájos tündére a Szoboszló és Debreczen közötti vasuton utazott. A kocsiban rajta kívül csak egy nő volt, a kin kétségbevonhatatlanul látszott, hogy az anyaság örömei előtt áll. Később, a másik beszélgetésbe eredtek, meg is mondta A. I-nek:
— Azért utazom most haza a szűeimhez, hogy ott essem tul rajta.

Egy ideig beszélgettek még, de az ismeretlen nő egyszerre elsápadt, kínos görcsökben vonaglott szülei fájdalmak vettek erőt rajta és eszméletlenül dőlt le az ülésre. A. I. eleinte segítségért akart futni, de mivel a r o b o g ó v o o a t o n erre semmi kilátása nem volt, maga látott bízta, hogy könnyítsek a szenvedőn. Nem volt ugyan sok tapasztalata ebben a tekintetben, de azért úgy a hogy betöltötte a tudós asszony szerepét. Minthogy kötőszerei nem voltak, saját ruhájából szedett össze, a mit tudott és hozzászabta kétségbeesett fáradozás után megmentette az ismeretlen nő életét. A kicsi porony azonban, ki a vasuti kocsiban jött a világra, rövid idő múlva meghalt. Az anyja a debreczeni pályaudvaron szakértő ápolás alá került, a kassza bájos tündere azonban sirva, kacszagva mondogatta ismerősének, hogy sohasem fog olyan vasuti kocsiban utazni, a hol rajta kívül csak egy nő van és az szemmel láthatólag anyai örömei előtt áll . . .

* **A honvédkórház kiköltöztetése.** A honvédkórháznak fagerendákból készített menyezete rozogának bizonyulván, vasgerendákkal kellett kicserelni. Az átakítás idejére a betegek egy részét a budapesti honvédkórházba, más részét a helybeli közöshadsergebeli kórházba kellett átszállítani.

* **Hány tanköteles gyermek van Debreczenben.** Debreczen szab. kir. város bel-és külterületén lévő tan-és óvoda kötelesek névjegyzékét nem és vallás szerint csoportosítva már elkészítette a városi közigazgatási kiadó hivatal, melyet tegnap küldött meg az egyes felekezeti iskola székének ez idő szerint van városunkban 15496 tan-és óvoda-köteles gyermek: ebből: ev. ref. vallású 11266, — róm. kat. 2508, — izraelita 1328, — ág. hit. 143, — unitarius 6, — gör. kath. 239, — gör. kel. 6.

Gyász. Vettük és őszinte részvétellel közöljük alábbi gyász birt. Banki Károly és gyermekei Banki Ferenc és neje szül. Molnár Erzsébet és gyermekük: Banki László, Banki Lajos, Banki Róza és Ra ki Maria, valamint az összes rokonság nevében fajdalomtól megtört szívvel tudatják, hogy főron szeretett anyának és nagyanyának özvegy Banki Mihály-é szül. Gál Maria asszonynak folyó hó 22-én reggel 5 órakor életének 65. évében, özvegyiségének 21. évében két napi övise szenvedés után történt gyászosan elhunyt. A megboldogult hült tetemei folyó hó 24 en d. u. 2 órakor fogvakaz ev.ref.vallás szertartásai szerint a gyászaházból (VII., Hernád-utca 30) az új temetőben örök nyugalomra tetetni. Mely vég-tisztességtételre rokonainkat, barátainkat és ismerőseinket bánatos szívvel meghívjuk. Budapest, 1900 augusztus 22. Ádás és béke poraira.

* **A „Dongó” e heti száma ma megjelent.** Ügyes, aktuális dolgokkal foglalkozik s dicséretére válik szerkesztőjének Székely Imrénnek. A minden tekintetben megfelelő mulattató és ügyes élczlapot e helyt is ajánljuk olvasóink figyelmébe.

* **A nagymama keresztje.** Bajorország egy városkájában, a hol most gyakorlatokat tartanak, mulatságos epizód esett meg a minap. Az egyik földerítő csapat parancsnokánál fiatal tiszt jelekezett, a ki a csapathoz osztottak be szolgálatra. Az ezredes barátságosan fogadta a fiatal katonát s kíváncsian tudakolódzott a hadnagy különös formájú rendjele után:

Mifele rendjel az, hadnagy ur a mit ön visel?

- Ez a Johannita-kereszt.
- O yan különös formája van.
- Igen, mert ez nem nemst rendjel.
- Az látszik. Hol szerezte hadnagy ur?
- Angolországban.
- Mi az ördög. Maga már ott is kóborol?

Két évvel ezelőtt firtam kint.
— A manót. És mit keresett Angolországban?
— A nagymamát látogattam meg.

— Nos és hogy a manóba jutott ahhoz a kereszthez?

— A nagymamától kaptam.
— Az aldóját a maga nagymamájának, hát ki ő, hogy Johannita keresztet osztogat k

— A nagymamám: az angol királyné, hangzott a felelet s az ezredes ugyancsak kényelmetlenül kezdte magát érezni a hadnagy ur mellett, a kiról most már sejtette, hogy valaki lehet, de nem tudott rájönni, hogy kicsoda. Csak később világosították fel, hogy a slezvig-holsteini herceg öccse a fia t a l katoná, a ki a nagymama keresztjét hordja.

* **Beiratások a gör. kath. elemi iskolába.** A gör. kath. elemi iskolába a beiratások szept. 3. 4. 5 és 6-án eszközöltetnek, a lelkész lakásán (Bathány u. 13.) naponként d. e. 9—12 óráig. Az I. osztályba a 6 évet betöltött gyermekek vétettek fel, kiknek keresztlevelét és himlőoltási bizonylatot kell magokkal hozniok. A beirataskor fizetendő 6 korona 40 fillér tandíj és 30 fillér az országos tanítói nyugdíj alapra. A tanév kezdetéről később lesznek tudósítva a tanulók. Debreczen 1900, aug. 23. A gör. kath. elemi isk. igazgatósága.

* **A kiállítás berekesztése — pofonnal.** Hol történhetett volna másutt, mint Szabadkán, ebben a szeretetreméltó felbunyvác városban, a hel minden ügyet tettelességgel rendeznek el. Legyen az mezőgazdasági, városvilágítási, csatorna- és rendezési ügy: a kezdete és vége mindig egyforma a pofon. A mostani szabadkai iparkiállítás is pofonokkal nyitották meg és tegnap a berekesztési ünnepély is pofonnal végződött. Tegnap nem a rendezők verekedtek, hanem a kiállítók. Az egyik kiállítási teremben egyik kiállító neje és egy fényképész között vita keletkezett, melynek hevében K. V.-né megütötte a fényképészt, mire ez Szabadka tradícióhoz híven arculütéssel felelt. — Erre a kiállítást berekesztették.

* **Értesítés.** Ev. ref. egyházunk utcai népiskolaiban, az 1900-9001-iskolai évre a beiratások folyó évi szeptember 1, 3, 4, 5, 6, napján történnek. A kik már az előző évben is jártak iskolába, eddigi tanítójuknál jelentkezzenek. Ujjonnan iratkozók keresztlevelét és himlőoltási bizonyítványt hozzanak fel mutatni. Minden tanuló köteles az illető tanítónál, a beiratkozáskor takarítási díj és tanítói nyugdíj illetőség fejében összesen 65 krt befizetni. Nem ev. ref. vallású növendékek csak a 2 frt félvél tandíj kifizetéséről szóló nyugta felmutatása mellett vétetnek fel. Szeptember 6-án tul felvétel csak az iskolai szekelnökének engedélye mellett lehetséges. Az iskolai év ünnepélyes szeptember hó 7-én reggel 8 órakor fog megtartatni.

Debreczen, 1900 aug. 23.

Mitrovics Gyula,
isk. sz. elők.

* **Panteon a Gellérthegyen.** Amikor a Gellérthegyi citadella lebontását tervbe vették általános volt az óhaj, hogy a citadella helyére Panteont építsenek. Azóta mintan az óhajnak semmiféle eredménye nem volt, alig foglalkoztak a tervvel. Most Pejakovics Lázár műépítő feleleveníti a kérdést Memorándumot nyújtott re a belügyminiszterhez, s azt javasolja, hogy a kormány kőben és ércben örökítse meg Magyarország történetét. Nagyszabású panteont tervez a Gellérthegyi citadella helyére, amelyben megörökítenek Árpádól kezdve valamennyi magyar fejedelmet és királyt, e magyar nemzetet alkotó ősi hét nemzetséget s a régi nemesi családokat. Pejakovics a citadella helyén hatalmas templom szerü épület tervéz uyilt és zárt folyosókkal és galériakkal. — A főépület két oldalán hatalmas csarnokot tervez a nemesi családok számára. A csarnokok mellé pedig egy-egy pavillonban a honfoglalás, a másikban a szabadságharc allegorikus csoportozatát kívánja elhelyezni. A terv végrehajtása Pejakovics számítása szerint husz-harmincz millió forintba kerülne.

Figyelmes anyák vigyázzatok arra, hogy kicsinyeitek oly korán, mint csak lehetséges, Kosmin szájvizet használjanak foghúsuk erősítésére és foguk megtartására. Üvegje 1 firt, — sokáig eltart.

* **Hirdetmény.** Az osztrák postaigazgatás már ismételen felszöllalt a Magyarországból Ausztriába elégtelenül bérmentesítve feladott levelezőlapok nagy száma miatt. Ujabbau eszközölt feljegyzések szerint egyedül a bécsi központi levé-kézbesítő hivatalhoz, hat hét lefolyása alatt 35.260 elégtelenül bérmentesített levelezőlap érkezett Magyarországból. Ezen hibás bérmentesítés azon körülménynek tulajdoni ható, hogy a közönség a folyó évi január hó 1-vel életbelepett tarifális változásokat még most sem veszi figyelembe s Ausztriába szóló levelezőlapjait meg most is 5 fillér helyett 4 fillérral bérmentesíti.

A közönség tájékoztatására ez alkalomból ismételen közöljük, hogy a külföldre szóló egyszerű levéldíja 25 fillér, a levelezőlap díja 10 fillér, Ausztria, Bosznia, Hercegovina, Németország, Szerbia és Montenegróval való forgalomban pedig a levél díja 10 fillér a levelezőlap díja 5 fillér.

* **Kitüntetés.** A Zala Drill Weiser J. C. nagy kanizsai gépgyáros országhírű vetőgépe, a melyet a debreczeni és alföldi gazda közönség, igen előnyösen ismer, a parisi világ kiállításán a nagy ezüst eremmel lett kitüntetve. Gratulálunk e derek magyar gyár legujabb sikeréhez!

* **Fertőző betegségek ellen,** melyek leginkább az egészségtelen ivóvíz által terjesztettek, biztos óvszer a tiszta egészséges ásványvíz. Felhívjuk tehát szíves olvasóink figyelmét a „Kistály” Szt. Lukács fürdői hegyi forrás a jelen számunkban megjelenő hirdetésére.

* **Ki akar olcsón venni** bőrből, penz, szíva és dohany tárczát, sakk, domonót, satabotot valódi ezüst és ebenfából, dohanyzó készleteket, esernyőt önműködő zarral valamint mindennemű dohanyzó eszközöket, tajték pipák, szipkák, száraz rendkívül nagy választékban Sch w a r t z Dániel dohanyzó eszköz különlegességi üzletében a Bika alatti.

1 2 középiskolát végzett fiu tanulónak felvétetik. Czim a kiadóhivatalban.

Köszén-kátrányt

legjobb minőségben
zsindely és deszkatetők
továbbá

szőlőkarók behuzására,

mely által azok tartóssága kétszeres hosszabb. — Továbbá **czulápok**, melyek a földbe asatnak, kerítések és gazdasági eszközök befestésére, hordókban 250 klgm körüli súlytartalommal 100 klgm-ként 7 korona 50 fillér és 1000 klgmmon felül pedig 100 klgmmonként 6 korona 50 fillérért, a hozzávaló hordókat pedig külön darabonként 3 korona árért a gyártelepen ajánl a

Légszeszgyár igazgatás a Debreczenben.

Egy jövedelmező iparvállalathoz néhány ezer forinttal társ kerestetik.

kedvező feltételek mellett. — Czim a kiadóhivatalban. (3616.)

Aranyéremmel kitüntetett tökéletes fagymentes kutszivattyuk 60 koronától kezdve díjtalan felállítással, — egyéb építkezési vastárgyak házhoz szállítással gyári áron kaphatók.

A szüreti időnyre pedig minden külföldinél jobb és olcsóbb szintén aranyéremmel díjazott, saját gyártmányu

Borsajtók és szőlőzuzók

lesznek raktáron a

Debreczeni Vasöntőde Gép és lakatosság

Péterfia Hadhaz-utczai telepén, mely mindennemű gazdasági, ipari és háztartási gépek javítását is legutánosabban végzi.

MELOCCO PÉTER BUDAPEST,

⊕ márvány-mozaiklap, cément-műkő, cémentárugyár ⊕
betonépítési vállalat.

Központ: BUDAPEST, VI., Révai-utca 21.

Fióktelep: Debreczen, Margit-fürdő.

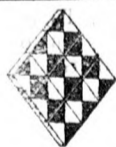
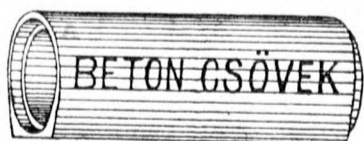
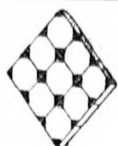
Csatornázások, Vizlecsapolási és száraztételi munkálatok.

Hidak és zsilipek építése betonból. Istálló berendezések: jászlak, burkolatok comprimált portland-cément-betonból.

Működgyártás: lábazatok, szökőkutak, vízmedenczék.

Betonjárdák.

Portland- és román-cément és egyéb építési anyagok
RAKTÁRA.

Fióktelep: Debreczen, Margit-fürdő.

Szivattyuk MÉRLEGEK

Minden neme, házi, mezőgazdasági, építkezési, ipari és egyéb özőlekre. Legjobb gummi- és kender-tömlők.

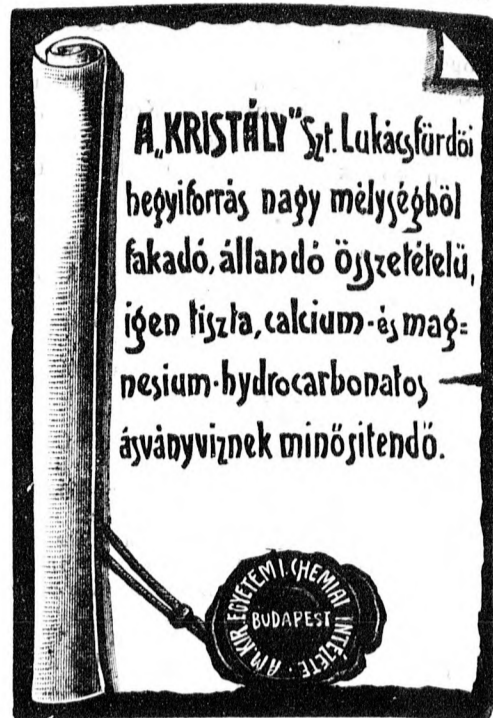
Mindenféle csövek,

Szivattyu- és gépgyártási betéti társaság

I. Schwarzenbergstrasse 6. **W. GARVENS, Bécs** I. Wallfischgasse Nr. 14.

Kaphatók gép-, vas- s egyéb hasonló kereskedésekben, technikai és vízvezetékli üzletekben, kuffuró-vállalatoknál stb. — Kérjenek határozottan Garvens-szivattyukat, illetve Garvens-mérlegeket.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

Kapható Debreczenben: Geréby Fülöp utódai, Csanak József, Kornhoffer József, Riekl József, Zelmos, Czeglédi József, Szabó Zsigmond, Kontsek Géza, Hirsch Ferencz, Felegyházi János, Göcsey István, Tóth Kalmán, Róth Antal, Mayer József, Leidenfrost G., Békés Emil, Bán László, Varay János és Varay József jól felszerelt fűszer, csemege és ásványvíz kereskedésében.

TARTÓS SZAGTALAN
Eredeti üvegekben
a 80 kr. és
1 frt 20 kr.

AVALÓDI

Christoph Lak

A LEGJOBB MAZALÓ ANYAG A PADLÓKRA

lehetővé teszi, hogy a szobák a mázolás alatt is használtatassanak, mivel a kellemetlen szag és a lassu, ragadós száradás, mely az olajfestékek és az olajnak sajátja, elterültek. Éme lett a használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A palló nedves tárgyval feltörülhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni:

színezett szobapalló-fénymáz

sárgásbarnát és maha-onibarnát, mely akár csak az olajfesték földi be a pallót s egyúttal fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazható régi vagy új pallóra. Teljesen beföd minden foltot, korábbi mázolást stb; van azután

tiszta fénymáz (színezetlen)

új pallókra és parketre, mely csupán fényt ad. Különösen parketres olajfestékekkel bemázolt egészen új pallókra való.

Csak fényt ad, ennél fogva nem fedi el a famustrát. Postacsomag, körülbelül 35 négyzetméter (két közép nagyságu szobára való) 5 frt. 90 kr. vagy 9 1/2 marka.

A közvetlen megrendelések minden városban ahol raktárak vannak, ide küldendők. Mintamázolósk és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevásárlásnál tessék jól vigyázni a cégre s a gyári jegyre, mivel ezt a több mint 1860. éve létező gyármányt sokfelé utánozzák és hamisítják s sokkal rosszabb s gyakran a czélnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Christoph Ferencz,

a valódi szobapalló-fénylakk feltalálója és egyedüli gyártója.

Debreczenben: **FÉLEGYHÁZI JÁNOS** és **GANOFSZKY LAJOS** Nagyváradon: **dr. WEISZ BERNÁT**

Felette boldoggá

teszen egy puha, fehér, rózsás arczzsin, ugymint egy szeplő és bőrkiütések nélkül arcz, ezért használjuk

BERGMANN

liliumtej-szappanát.

Bergmann & Co. Dresden és Tetschen a/E.

(Védjegy: Három bányász.)

Drbja 40kr.; Debreczenben: **Rothschnek V. Emil** gyógyszerterében és **Nagy Andrásnál**.

Schnelder-féle **Páfrány-tokocskák**, (Galandócs-elhajtó.)
Millió embernek e szor visszaadta teljes egészségét!
Ez a galandfőregben és gyomorhajban szenvednek.

Védjegy.

Pántlikagiliszta fejestől,

a páfrány-tokocskák által fájdalom nélkül, jótállás mellett a legrövidebb idő alatt (6 perc alatt) teljesen elhajtatik. Ezen kitűnő gyógyszer fájdalom nélküli gyors és biztos eredményért jótállás nyújtatik. Nem árt, ha pántlikagiliszta féreg nincs is jelen. Az életkor megjelölendő. **Törvényesen védve.** Egy eredeti doboz pontos használati utasítással a bel- és külföld részére 4 frt postai utánvétellel vagy 3.50 előre való beküldésével. **A pántlikagiliszta tünetei a következők:** Az arcz halványsárga, bágyadt tekintet, kék szemkarikák, lesoványodás, elnyálkásodás, bevont nyelv, emésztetlenség, étvágytalanság felváltva mohó étvágygyal, gyakori rosszullet vagy éppen ájulások s szédülés főleg éhgyomornal, egy gombolyag felszállása egész a nyakig, nyálösszegyülemelés, a test meglagadása, gyomorsav, gyomorhő, gyakori felbűfögés, bélgörcs, hengergetés, hullámszerű mozgások, szuró, szívó fájdalmak és szurások a belekben, szivdobogás, a vérkeringés rendtelenségei, különösen nőknél, gyakori véletlenül heálódó fejfájás, a buskomorságra való hajlam, életuntagság és a halál óhajtsa.

Egyedül valódi kapható: **SCHNEIDER JÓZSEF** gyógyszerésznél, **Resicán, Fő-utca 49.** (Délmagyarország.)

Sertéstenyésztők figyelmébe!

A 13652. szám alatt szabadalmazott **SOMOGYI GÉZA-féle** állatok emésztését elősegítő por mindenféle sertésbetegségek ellen sikeres hatással bír.

A 13652. sz. magy. kir. szabadalmi okiratnak kivonata.

Jelen találmány tárgya egy eljárás, áll a táppor előállítására, melyet állatok, különösen sertések úgy folyékony, mint szilárd táplálékába belekeverve, annak emészthetőségét megkönnyíti. Mint a tapasztalatok bizonyították, ezen tápporral ellátott táplálék az állat szervezetére igen jótékonyan hat, a mennyiben annak ellenálló képességét betegségek ellen már aránylag rövid használat után nagy mértékben növeli.

Figyelmeztetés.

A por, melyet étellel együtt bevesz a sertés, a gyomorból megemésztés után a vékony-belekkbe kerül, a hol az tovább emésztődve annak alkalmas részei a bél szivó edényei (bolyhai) által felszívódnak s a tápláló anyagok erein keresztül a vérbe vitetnek és számtalan vérédegy által szétterjednek a test minden részébe; inuen van tehát az, hogy a por tartalma szerint belsőleg hat, mert ha találmányom rendszeresen használva lesz, sikeres eredménnyel jár.

Szakvélemény és kísérletezési eredmények.

Tekintetes Somogyi Géza urnak Arad.

Értesitem, hogy az Ön gyármányát képező állat-tápport kipróbálva, azt az állatok, — kiválólag pedig a sertések táplálásánál jónak találok, — s úgy az állat emésztésére, valamint az e elleg fellépő betegség gyógyítására és megállítására bárkinek is a legmelegebben ajánlom.

Székesfehérvár, 1900. február 24.

Tisztelettel:

Pauer István,

Székesfehérvár sz. kir. város állatorvosa.

Ezenkívül számos elismerések vannak az ország legelső uradalmaitól, gazdáktól állatorvosoktól stb. kik írják, hogy a por mifele állatnál lett kipróbálva és mire volt sikeres hatása. Számos elismerő levelek minden fűszerüzletben megnézhetők. — 1 doboz 18—45 és 90 kr., vidékre 1 külön felül franco adom.

Kapható Debreczenben **Deutsch Albert** és **fla, Geréby Fülöp** utódaival és **Göczey István** uraknál.

Vízonteladóknek árkedvesményt nyújtok.

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönségnek szives tudomására adni, hogy helyben

Kossuth-utca 19. szám alatt

fiókraktárt

nyitottam, ahol katonai és minden egyenruhák és felszerelési cikkek, valamint polgári ruhák, továbbá vivőeszközök, löf felszerelések, magyar diszruhák, szolgál libériák stb. ép oly minőségben és kivitelben kaphatók, mint a budapesti intézetemben.

Nem kiméltem sem fáradságot, sem költséget, hogy Debreczen városában — az új kornak megfelelő egyenruha intézetet nyissak és ama reményemnek adok kifejezést, hogy Debreczen városának és környékének n. é. közönsége bizalmával fog kitüntetni.

Kiváló tisztelettel

BLUM SÁNDOR

elsőrangú egyenruhazati intézet

oroszb csász. nagyhercegi udvari szállító

a honvédség, csendőrség és koronaőrség szerződéses szállítója

BUDAPEST, Váci-utca 17-ik szám.

Fiókraktárak: Debreczen és B.-Gyula.

Kufeké-féle gyermeklisztj

Magyarország, Auszria, Németország, sőt legelső hozzáértői a világ legjobb és legolcsóbb táplálkozás egészséges és békés gyermekeknél kapható minden gyógyszerterében, drogueriában és a gyárna. R. KUFÉKE. WIEN.

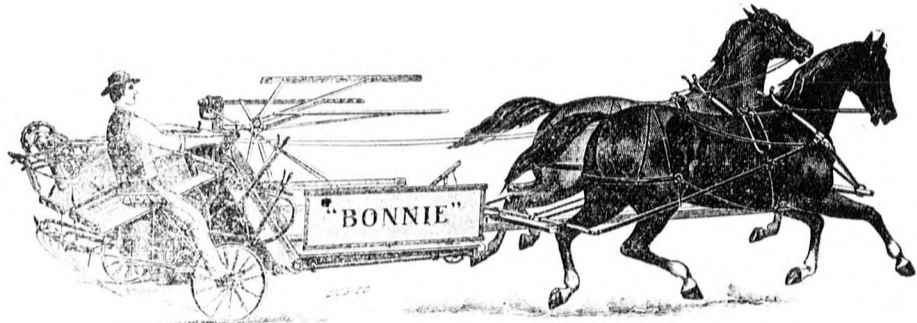
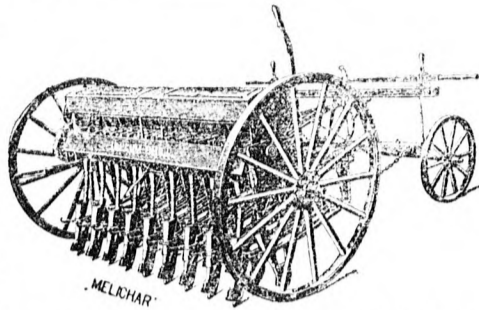
Bächer Rudolf
cs. és kir. szab.
eke-gyára.

Debreczen és Hajdumegye képviselője
KLEIN JAKAB
Piacz-utca 26. sz., a főtőzsde udvarán.

Melichar Ferencz
cs. és kir. szab.
vetőgép-gyára.

Minden fajta 7, 8, 10 számu Sack-rendszerü, különféle két barázdás ekék, egészen aczélból készített egyes **eketestek**, fűkaszálló, Hollingsworth és Globe szénagyűjtő, eredeti amer. planet jr. kukoriczaka, szecska és répavágó minden nagyságban, Backer-rosta, konkolyozó szöllőprés és szöllőzúzó, ezenkívül

itt fel nem sorolt minden gazdasági gépeket és eszközöket tartok állandóan raktáron.

Az
„Unikum-Drill“
a világ legjobb vetőgépe.

Raktáron
12, 14, 16, 18, 20 egész 30 sorosig
4"–4½" sortávolságban.

Kérem a gazdaközönség azon szives pártfogását, amelyben ez ideig is részesített

kiváló tisztelettel

Klein Jakab,
Piacz-utca 26. sz., a főtőzsde udvarán.

Versenyárgyalási hirdetés.

H.-Vámospercs köz-ége még ez évben egy csendőrlaktanyát épített, erre versenyárgyalási határnapul saját köz-ségházánál, **f. év és hó 26-ikának d. e. 9 órára** kitűzetik.

Építetési költség 8250 korona.

Az építési anyag legtöbbrésze előjáróság által már beszerezett, azt vállalkozó a beszerzési árban átvenni köteles.

Az árlejtés egyéb feltételei a köz-ségházánál bármikor megtekinthetők.

Előjáróság.

Egy fűszerüzlet
bolti állványokkal felszerelve kiadó Ermi-hályfalván, a „Nemzeti Szálloda“ épületében, a piacon.

Értekezhetni **Dr. Kovács József** ügyvédnél Debreczenben, József királyi herceg utca 6 sz. alatt.

APRÓ HIRDETÉSEK

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vestag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Egy Schunda-féle lábon álló kótataróval ellátott **kitűnő hangu czimbalom** eladó Kosuth-utca 41.

Tanuló felvétetik. Czim a kiadóhivatalban.

Keresek bérletre 200 holdas birtokot Hajdumegyében. Czim a kiadóhivatalban. (38.)

2 Zala-Drill sorvető-gép, teljesen jó karban, feltűtő olesón eladó Klein Jakab gépraktáronál, főpracz, főtrafik udvar. 5.

Leány, női kalap üzletben, ki az eladásban és készítésben elegendő ügyességgel és jártassággal bír, azonnal alkalmazást nyer a Párisi Divat Áruházban Debreczen, a főposta mellett. 10.

Szép írásu oklevel-s könyvelő állást keres. Czim a kiadóhivatalban.

Ügyes ügynök magas provisió mellett állandó alkalmazást nyerhet. Czim a kiadóhivatalban. 18.

Előkelő külföldi életbiztosító társaság

keres képviselőt, ki személyesen üzletszerességgel foglalkozik.

Kifogástalan jellemű és kauzió-képes egyének ajánlatai **„Szolid 1900.“** jelige a att **BLOCKNER J.** hirdető irodájához, Budapest, IV. sűtő-u. 6. sz. kérem nek.

Gyümölcs és szőlő bor készitési gépek.

Gyümölcs és szőlő sajtók,

folytonosan ható kétfős emeltyű szerkezettel es nyomoró szabályozóval.

A munka képesség 20% nagyobb mint bármely más sajtónál.

Szőlő és gyümölcs zúzó

és boggyó morzsolók,

Teljesen felszerelt szüretelő készülékek.

Szőlő és gyümölcs őrlők. Aszaló készülékek gyümölcs és fűzelék aszalásra, gyümölcs vágó és hamozó gépek, leguabb szerkezetü szabad, önműködő „Syphonia“ gyümölcs és szőlővessző permetezők gyártatnak és szállítatnak jótallal mellett a legjobb kivételben

MAYFARTH PH. és TÁRSA

cs. kir. kizar. szabad, gazdasági gépgyarak, vasöntöde és gőzhamor.

BÉCS, II. Taborstrasse 71.

Kitüntetve 400 arany, ezüst és bronz éremmel.

„Az országos gazdasági egylet“ által a nagy arany éremmel kitüntetve Szegeden 1899.

Arjegyzékek ingyen és bérmentve.

Képviselek és viszontárusitók felvétetnek.

